

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. V. De dotibus & aureolis Beatorum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

Respondeo secundò, quòd si instante aliquo praecepto supernaturali, Deus omne auxilium efficitur, omnemque ad agendum concursum denegaret, omnino talis praecepti non esset privativa & culpabilis, sed purè negativa & inculpabilis: nam, ut in tractatu de peccatis ostendimus, ut omnino sit voluntaria & culpabilis, debet necessariò habere annexum aliquem actum, qui sit causa vel occasio omittendi, quique per ordinem ad omissionem sit intrinsecè & positivè malus: Si autem Deus omnem concursum ad agendum beato denegaret, eo ipso deesset illi omne exercitium liberum, nullumque posset elicere actum, qui esset causa omittendi praeceptum.

Objicies quartò contra secundam conclusionem: Potest Deus hominem in peccato mortali existentem, ad visionem beatificam elevare, non infundendo illi gratiam sanctificantem: Sed in tali casu visio beatifica & peccatum habituale simul existerent: Ergo illa possunt per absolutam Dei potentiam simul existere. Major videtur certatim ad visionem enim beatificam solum requiritur lumen gloriae, quod tribui potest sine infusione gratiae. Minor etiam videtur aperta: cum enim peccatum habituale essentialiter consistat in privatione gratiae, non potest expellere infusione illius: Sed in tali casu non infunderetur gratia, ut supponimus: Ergo peccatum habituale non tolleretur, sed remaneret & simul existeret cum visione beata.

Respondeo primò, negando Majorem: nam licet non potest per absolutam Dei potentiam elicere actus vitalis, absque principio radicali vitæ: ita nec visio beata, sine gratia: cum visio sit actus perfectè vitalis vitalitate supernaturali; gratia verò principium radicale vitæ supernaturalis, ut in tertia ratione secundæ conclusionis fuisse expendimus.

Respondeo secundò, data & non concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum est, peccatum habituale non consistere essentialiter in privatione gratiae præcisè & absolutè sumpta, sed in privatione gratiae, ut voluntaria, cum ad peccatum ratio voluntariè necessariò requiratur: unde si Deus à subito dormiente auferret gratiam, per suspensionem concursus conservativi illius, licet ille careret gratia, non tamen haberet maculam peccati, quia illa carentia non esset illi voluntaria. Idem cum proportione dicendum est in proposito: licet enim homo ille ad visionem beatificam elevatus, gratia sanctificante careret, non tamen propterea maculam peccati, seu peccatum habituale haberet: quia cum visio beatifica sit ex se & ex sua natura virtualis & implicita peccati retractatio, ut supra ostendimus, talis carentia non remaneret amplius voluntaria. Unde quando dicitur, quòd carentia gratiae non potest tolli, nisi per ejus infusionem, distinguendum est: non potest tolli physice, & in ratione purè negationis, concedendum est: non potest tolli moraliter, & in ratione privationis, seu carentiae voluntariæ, negandum: ut enim hoc secundo modo tollatur, sufficit quòd ponatur actus formaliter aut virtualiter retractans, & destruens rationem voluntariæ, quæ in ea includitur.

Objicies ultimo: Visio beatifica & peccatum habituale non opponuntur: Ergo possunt

A esse simul, saltem per absolutam Dei potentiam. Consequentia parer, Antecedens probatur. Opposita debent esse in eodem subjecto: Sed visio beatifica & peccatum habituale sunt in diversis subjectis; nam visio est in intellectu, peccatum verò habituale, ut dicit privationem gratiae sanctificantis, est in essentia animæ, in qua immediatè recipitur ipsa gratia; ut verò importat averfionem à Deo ut ultimo fine, est in voluntate, in qua est ipse amor; seu conversio in Deum ut ultimum finem: Ergo Visio beatifica & peccatum habituale non opponuntur.

Respondeo primo, quòd licet visio beatifica & peccatum habituale non opponantur formaliter & immediatè, opponuntur tamen radicaliter & mediatè: quia visio beatifica est radix amoris, qui formaliter & immediatè opponitur peccato habituali, & dicit averfionem à Deo ut ultimo fine & rationem voluntariæ in eo inclusam formaliter destruit; sicut rationalitas virtualiter seu radicaliter hincibilitati opponitur, quia est radix insipientiae, quæ formaliter opponitur hincibilitati. Unde quemadmodum si Deus de potentia absoluta insipientiam à rationalitate sejungeret, rationalitas tamen cum hincibilitate stare non posset: ita pariter si à visione beatifica amorem separaret, ejusque impediret resultantiam, nihilominus illa peccatum habituale à se excluderet, & cum eo esset impossibile.

Respondeo secundo: quòd licet visio beatifica, formaliter sub ratione visionis non opponatur immediatè peccato habituali, ut importat averfionem à Deo ut ultimo fine, bene tamen sub ratione retentionis seu comprehensionis: quia sub hac ratione præsentat voluntati summum bonum, in quo tanquam in termino ipsa quiescit; ut infra patebit, cum agemus de dotibus animæ beatae.

Addo quòd, quamvis visio beatifica & averfio à Deo sint in diverso subjecto quo, sunt tamen in eodem subjecto quod, scilicet in anima: sicut autem operari est proprium subsistentium, ita & consequi finem, & ab illo averfio: unde non potest eadem anima per visionem beatificam consequi ultimum finem, & simul esse ab illo averfio per peccatum habituale.

DISPUTATIO V.

De dotibus & aureolis beatorum.

Quamvis Angelicus Doctor hic de dotibus & aureolis beatorum non disputet, sed reserret ad finem tertiæ partis: quia tamen morte præventus illum tractatum non edidit, & supplementum ad tertiam partem communiter in scholis non exponitur, visum est disputationi de proprietatibus beatitudinis istam annectere, & breviter de dotibus & aureolis beatorum hic disserere. Pauca etiam de fructibus Evangelicis hic subnectemus, quia de his hic disserunt plures Theologi.

ARTICULUS PRIMUS.

Quot, & qua ponenda sint dotes in anima beata: & an illae sint habitus vel operationes?

§. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum.

- 1 **S**upponimus tanquam certum & indubitatum apud Theologos, in beatis dotes debere admitti. Dos enim a Jurisperitis accipitur pro dono quò sponsa datur, quando in domum sponsi solemniter traducitur, tum in solatium matrimonii, ejusque sustentationem, tum in ornatum ipsius sponsæ, ut dicitur lege *dotis ff. de jure dotium*: unde cum in beatitudine sit conjunctio perpetua inter animam & Deum, & veluti spirituale quoddam connubium, rectè à Theologis assignantur dotes, quasi ornamenta quædam sponsæ, aliæ quidem ex parte animæ, de quibus in præfenti agimus; & aliæ ex parte corporis, de quibus articulo sequenti.
- 2 **D**ices primò: Dos secundum jura non consistit dari à parte sponsi, vel ab ipso sponso, sed à parte sponsæ: Atqui omnia dona beatitudinis dantur beatis à parte sponsi, scilicet Christi, secundum illud Jacobi 1. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum, de sursum est descendens à Patre luminum*: Ergo dona beatitudinis non possunt appellari dotes, per similitudinem ad matrimonium carnale.
- 3 **R**espondeo primò, quod licet regulariter sponsa doretur à parte suo; tamen aliquando datur à parte sponsi, aut ab ipso sponso, vel in poenam, ut si ipse seduxit virginem & corrumpit, ut dicitur Exod. 22. vel propter inæqualitatem conditionis, ut si puella sit longè nobilior, aut junior; vel denique ex nimio affectu & amore ad sponsam, cujus paupertatem aut desolationem vult dote recreare: unde Genes. 34. Sicheem ob ardentem amorem erga Dinam dixit Jacob & filiis ejus: *Augete dorem, & postulate munera*. Et propter hanc ultimam rationem, in beatitudine dos tribuitur animæ beatæ ab ipso sponso, sive à Christo, ob nimiam scilicet charitatem quâ eam diligit.
- 4 **S**ecundò responderi potest cum D. Thoma in supplemento quest. 95. art. 1. ad 2. concessa Majori negando Minorem: nam *Pater sponsi, scilicet Christi, est Persona sola Patris; Pater autem sponsæ est tota Trinitas: effectus autem in creaturis ad totam pertinent Trinitatem*. Unde hujusmodi dotes in spirituali matrimonio, propriè loquendo, magis dantur à patre sponsæ, quàm à patre sponsi.
- 5 **D**ices secundò: Dos assignatur sponsæ & traditur sponso, ad sustinenda onera matrimonij: Atqui in matrimonio spirituali animæ ad Deum, quod incipit in via per fidem & charitatem, & consummatur in patria per claram Dei visionem, nulla sunt onera, sed potius summa jucunditas & delectatio: Ergo in eo dos assignari non debet.
- 6 **R**espondet D. Thomas loco citato in solutione ad 3. quod *dotibus per se convenit illud quod per dotes efficitur, scilicet solatium matrimonij, sed per accidens, illud quod per eas remouetur, scilicet onus matrimonij quod per eas levatur; sicut gratia per se*

A competit facere justum, sed per accidens, quòd de impio faciat justum. Quamvis ergo in matrimonio spirituali non sint aliqua onera, est tamen ibi summa jucunditas; & ad hanc perficiendam dotes sponso conferuntur, ut scilicet delectabiliter per eam sponso jungatur.

Adde quòd, dos non assignatur solum ad sustinenda onera matrimonij, sed etiam ad decentiam & ornatum sponsæ, ut sic decentius jungatur sponso: unde alia est dos naturalis, quæ ipsi foemina à natura tribuitur, scilicet virginitas & pudor; alia civilis, quæ consistit in bonis fortunæ & divitiis: ut ergo anima beata exornetur & decoretur, ac decentius cœlesti Sponso jungatur, debent illi assignari & conferri dotes, quando in domum Sponsi solemniter traducitur, & in cœlestem patriam introducit. Quærimus igitur, quot & quæ sint hujusmodi dotes, & an illæ sint habitus vel operationes?

§. II.

Utraque difficultas, duplici conclusione resolvitur.

Dico primò: Tres tantum sunt dotes animæ beatæ, scilicet visio, comprehensio, seu tentio, & delectatio. Ita D. Thomas 1. p. qu. 12. art. 7. ad 1. & in supplemento qu. 95. citata, art. 3. & alii Theologi communiter.

Probatur conclusio ratione fundamentali. De ratione dotis tria sunt: primum est, ut solum in patria conveniat: nam dos datur ratione matrimonij consummati & indissolubilis; matrimonium autem spirituale Dei cum anima, quòd hic inchoatur per fidem & charitatem, solum consummatur & redditur indissolubile in patria; adeoque solum in patria dotes sunt admittendæ. Secundum est, quòd ad solum Sponsum dos terminetur & referatur: matrimonium enim facit ut sponsa fiat unus spiritus cum Sponso cœlesti; atque adeò sola illa perfectio quæ cum Sponso conjungit, nomen dotis meretur. Tertium est, quòd eadem dos respondeat solis virtutibus Theologicis: quia enim per illas solum contrahuntur sponsalia in hac vita, juxta illud Osee 2. *Sponsabo te mihi in fide*, ideò dotes matrimonium ornantes illis solum debent correspondere. Atqui (subsumo) solum tribus prædictis, visioni scilicet, comprehensioni, & delectationi, tria enumerata conveniunt: Ergo tres tantum sunt dotes animæ beatæ &c. Minor subsumpta probatur: & in primis, quòd tres enumeratæ conditiones, tribus prædictis conveniant, patet: nam illa tria conveniunt animæ solum in patria; eam intimè cum cœlesti Sponso conjungunt: & fidei, ratione claritatis correspondet visio, illiusque imperfectionem & obscuritatem excludit; comprehensionem autem correspondet spei, nam per illam tenemus Deum, ad quem currebamus per spem, unde illius imperfectionem tollit; denique delectatio charitati correspondet, illiusque imperfectionem remouet, quatenus objectum, quòd absens per charitatem amabatur in via, sit præsens per gaudium & delectationem in patria: Ergo &c.

Quòd autem nulli alteri perfectioni hæc tria competere possint, videtur etiam manifestum: nam gratia, charitas, virtutes morales, dona spiritus

spiritus Sancti, gratia gratis data, & similia A
dona vel charismata, communia sunt via & pa-
triae: peculiare autem revelationes quas beati
habent extra verbum, aureola, & alia gaudia
accidentalia, versantur circa aliquid creatum,
non circa ipsum Deum immediate; neque cor-
respondent virtutibus Theologicis, quibus
contrahuntur sponsalia in hac vita.

Adde quod dos (ut docet D. Thomas loco
citato) disponit & habilitat sponfam ad ipsam
beatitudinem, quasi ad conjunctionem cum
Deo, non autem illam comitatur aut consequi-
tur; unde etiam in civilibus dona quae sponsus
post consummationem matrimonii largitur
sponsae, non dicuntur proprie dos, sed sponsali-
tia largitas, aut donatio inter conjuges: At pra-
ter particulae revelationes, seu charismata,
post beatitudinem consequuntur in anima, nec
omnibus beatis sunt communia, sicut dotes, sed
quibusdam tantum, ut aureola: Ergo nulli al-
terri, praeterquam visioni, comprehensioni, &
delectationi, conditiones ad rationem dotis re-
quiruntur conveniunt. Ex quo voluntur omnia
argumenta, quae contra hanc conclusionem fieri
solent.

Dico secundò: Dotes consistunt in habitibus,
connotando operationes, tanquam proprios
actus.

Est contra plures ex Recentioribus, qui do-
tes animae non esse habitus, sed actuales opera-
tiones docent, vel supponunt. Est tamen D.
Thomae loco supra citato ex supplemento art.
2. in corp. ubi sic ait: *Dicendum quod beatitu-
do & dos realiter differunt, ut beatitudo dicitur
ipsa operatio perfecta, quae anima beata Deo con-
jungitur; sed dotes dicuntur habitus, vel dispo-
sitiones, vel quaecumque alia qualitates, quae or-
dinantur ad huiusmodi perfectam operationem.*
Et in solut. ad 3. *Visio (inquit) dupliciter potest
accipi, uno modo actualiter, id est pro ipso actu vi-
sionis; & sic visio non est dos, sed est ipsa beatitudo:
alio modo potest accipi habitualiter, id est pro habitu
a quo talis operatio elicitur, id est pro ipsa gloria
claritate, quae anima divinitus illustratur ad Deum
videndum; & sic est dos, & principium beatitu-
dinis.... Et similiter dicendum ad quartum de frui-
tione.*

Nec valet quod aliqui dicunt, D. Thomam
retractasse illam sententiam hic qu. 4. art. 3. do-
tes animae explicando nominibus importanti-
bus operationem, dum ait: *Necesse est ad beatitu-
dinem istam concurrere, scilicet visionem, quae est
cognitio perfecta intelligibile finis; comprehensionem,
quae importat praesentiam finis; delectationem vel
fruitionem, quae importat quietationem rei aman-
tam in amato.* Non valet (inquam) tum quia in
illo articulo non loquitur de visione, compre-
hensione, & fruitione, ut sunt dotes, sed ut sunt
operationes quaedam beatitudinem constituen-
tes, vel ad illam pertinentes, nec ullam planè
dotis facit mentionem: tum etiam quia loco
citato ex supplemento, eodem modo visionem
& fruitionem appellat nominibus importanti-
bus operationem; & tamen nulli dubium esse
potest, ibi tenuisse nostram sententiam: Ergo
quod iisdem nominibus hic utatur, non potest
esse signum retractationis. Adde quod, ut pra-
dictae dotes nominibus importantibus opera-
tiones explicentur, sufficit quod illas in obli-
quo & de connotato importent, ut asserit se-
cunda pars conclusionis.

Tom. III.

Probatur insuper conclusio ratione funda-
mentali, quam idem S. Doctor locis citatis in-
finuat. Dotes disponunt & exornant animam ad
intimam conjunctionem cum Deo, ut ex supra
dictis patet: At visio, comprehensio, &
delectatio, ut sunt operationes, non disponunt
animam ad talem conjunctionem, sed vel sunt
ipsa conjunctio, vel aliquid eam subsequens:
Ergo ratio dotis non actibus, sed habitibus com-
petit.

Confirmatur: Ratio dotis transfertur à Theo-
logis ex propria significatione, quae importat
munus datum sponsae in carnali matrimonio, ad
significanda ornamenta, quae animam beatam
perficiunt in supernaturali conjugio: At in pri-
ma significatione, non actum, sed habitum im-
portant: Ergo & in secunda habitum, & non
actum, debent significare.

Confirmatur amplius: Sicut in matrimonio
carnali nullus, nisi ridiculè, assignare potest pro
dote ipsam consummationem matrimonij, aut
aliquid consecutum ex consummatione, sed ne-
cessario assignari debet aliquid antecedens, &
quasi habilitans & ornans sponfam, ut con-
junctur sponso, & traducatur in domum eius: ita
pariter absurdum videtur, assignari pro dote
animae beatae ipsam visionem, quae est ipsa con-
summata affectio finis, & conjunctio ad Spon-
sum, seu consummatio supernaturalis matrimo-
nij, quod Deus contrahit cum anima beata, &
delectationem seu fruitionem, quae sunt opera-
tiones post consummationem secuta: Ergo do-
tes animae beatae, non in huiusmodi operatio-
nibus, sed in habitibus luminis gloriae & charita-
tis, eas antecedentibus, debent formaliter con-
sistere; & huiusmodi actus ad summum de con-
notato & in obliquo importare, ut asserit se-
cunda pars conclusionis. Quod ut magis decla-
retur, & Adversariorum argumentis occurrat:

Advertendum est, duplicem rationem seu for-
malitatem in his habitibus reperiri: nam primò
habent quod sint principia elicendi operatio-
nes, quae vel sunt consummatio beatitudinis,
vel ad illam sequuntur; & sic non magis indu-
unt rationem dotis, quam ipsa consummatio
matrimonij; secundo, quod elevent animam ad
quendam statum altiorem, & dissimilem à statu
viae, ratione cuius non possunt amplius habere
imperfectiones huius vitae; & sub hac ratione
induunt rationem dotis; id est ornatus, dispo-
sitionis, & habilitationis sponsae ad illas nuptias
divinas. V. G. lumen gloriae non solum habet
munus elicendi visionem Dei, sed etiam dispo-
nendi intellectum ad recipiendam divinam ef-
sentiam loco speciei, & ita clarificandum intel-
lectum, quod non sit capax ullius obscuritatis &
fidei, sed solum evidentiæ & claritatis; & sub
hac ratione vocatur visio habitualiter & per
modum dotis, quatenus ex vi illius luminis vi-
detur summum visibile, & non remanet intelle-
ctus in statu illius obscuritatis & imperfectio-
nis. Similiter comprehensio quatenus est dos, di-
cit eundem habitum luminis gloriae, non ut
clarificantem intellectum, & disponentem
ad recipiendam essentiam divinam ut spe-
ciem intelligibilem (sub hac enim ratione &
formalitate, ut diximus, constituit dotem vi-
sionis) sed ut tenentem habitualiter ipsam vi-
sionem, quae est ratio seu comprehensio actua-
lis, ut magis constabit ex infra dicendis. Dos

denique
K z

denique fruitionis seu delectationis, est ipse habitus charitatis, non ut est principium amoris (sub hac enim ratione reperitur etiam in via) sed ut causans delectationem beatificam, quæ specie ab amore differt, & ut sic solum reperitur in patria.

15 Dices: Essentialis beatitudo consistit in operatione: Ergo ornamenta illius, qualia sunt dotes, in operatione, & non in habitu debent consistere. Consequentia patet: operatio enim non dicitur cum proprietate ornari per habitus.

Confirmatur: Dotes matrimonium exornant, ut accidentia illius, & consequenter illud consummatum supponunt: At matrimonium consummatum essentialiter beatitudine consistente in actu: Ergo dotes non in habitibus, qui beatitudinem essentialem præcedunt, sed in actibus illam consequentibus sunt constituendæ.

16 Ad instantiam respondeo, dotes esse ornamenta beati in concreto, non autem beatitudinis in abstracto; nisi ea ratione quâ dispositio antecedens vel concomitans formam, potest dici ornamentum illius: Beatus autem habitibus & actibus exornatur, illis ut dotibus, istis ut complemento dotium. Ex quo patet solutio ad confirmationem: dotes enim non tam matrimonium quam contrahentes exornare dicuntur.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

17 EX dictis inferes contra aliquos ex nostris Thomistis, dotem comprehensionis, neque in relatione ad finem præsentem & habitum in voluntate existentem, neque in habitu charitatis consistere, sed in habitu luminis gloriæ, ut tenente habitualiter visionem, quæ est tentio & comprehensio actualis.

18 Prima pars patet ex dictis: Nam ex D. Thoma supra ostendimus dotes esse habitus, qualitates, aut dispositiones: Sed comprehensio veram habet rationem dotis: Ergo non in relatione, sed in habitu consistit.

Confirmatur: Comprehensio est terminus infecutionis spei, & illius imperfectionem excludens: At infecutio spei non est ad relationem, sed ad ejus fundamentum, per quod spei imperfectio excluditur: Ergo non in relatione, sed in aliquo relationem fundante debet consistere.

19 Secunda pars suadet: Comprehensio idem est quod tentio & assecutio: Sed assequi & tenere objectum, non spectat ad voluntatem, quæ assecutiva non est, ut docuit D. Thomas supra qu. 3. art. 4. Ergo comprehensio est habitus luminis gloriæ existens in intellectu, qui assecutivus est, & veluti manus intellectualis animæ, quâ objecta tenet & apprehendit, ut disp. 3. art. 2. fusè expendimus.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

20 Objicies primò: D. Thomas hic quæst. 4. art. 3. ad 2. ait: Sicut ad voluntatem pertinet spes & amor... ita etiam comprehensio & delectatio. Et in resp. ad 3. Comprehensio, inquit, non est aliqua operatio, præter visionem, sed quadam habitu ad finem habitum: Ergo ex D. Thoma comprehensio spectat ad voluntatem, nec est operatio, vel habitus, sed

A habitudo voluntatis ad finem jam habitum. Respondeo, comprehensionem spectare ad voluntatem, non elicitive, sed objective & terminative, in quantum sumum bonum, comprehensum per intellectum, est objectum voluntatis, & finis seu terminus in quo voluntas quiescit.

Ad illud quod subditur, dicendum est comprehensionem importare prædictam relationem in voluntate, non ut constituentem dotem, sed ut quid consecutum ad illam: ex eo enim quod intellectus per lumen gloriæ & beatificam visionem finem consequitur, resultat in voluntate relatio seu habitudo ad finem jam habitum, in quo tanquam in termino voluntas quiescit.

Objicies secundò: Visio & comprehensio sunt ad dotes distinctæ: At visionis dos consistit in lumine gloriæ, ut habitualiter Deum videntes. Ergo comprehensio non in lumine, nec in aliquo ad intellectum, sed ad voluntatem spectante, debet consistere.

Respondeo prædictas dotes solum ratione distingui; ad quod sufficit quod lumen, ut est dos visionis, tendat ad Deum ut clare videndum, & correspondat fidei; ut vero comprehensio est, tendat ad Deum, ut voluntati tenendum & proponendum, & correspondat spei.

C Objicies tertio: Comprehensio est terminus infecutionis spei, ejus imperfectionem excludens: At lumen gloriæ non est terminus infecutionis spei, sed potius visio; cum per spem non tendamus ad tenendum per habitum, sed per actum perfectè & consummatè tenentem: Ergo dato quod dos comprehensionis spectaret ad intellectum, non in habitu luminis, sed in actu visionis deberet consistit.

Respondeo distinguendo Majorem: Erit terminus infecutionis spei, exornans & disponens animam ad conjunctionem cum Deo, concedo Majorem: terminus conjungens cum Deo, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: lumen gloriæ non est terminus infecutionis spei, actu conjungens cum Deo, concedo Minorem: exornans & disponens ad conjunctionem cum Deo, nego Minorem, & consequentiam. Itaque per spem tendimus ad conjunctionem cum Deo, quæ fit per visionem, tendimus etiam ad ornatum animæ, illam ad prædictam conjunctionem disponentem; & hæc secunda tendentia tollitur per lumen gloriæ, animam exornans & disponens ad actualem cum Deo conjunctionem: dos autem comprehensionis, non in actuali conjunctione cum Deo, sed in ornameto animæ ad illam disponente, debet consistere, ut ex supra dictis patet.

ARTICULUS II.

Quatuor dotes corporis gloriosi explicantur.

Quemadmodum in ingressu beatitudinis anima desponsata Christo, & ad matrimonium, domum, & gremium sponsi, indissolubili nexu ex tunc admittit, accipit tres dotes, scilicet visionem, comprehensionem, & fruitionem, ut articulo præcedenti ostensum est: ita corpus in resurrectione, quando animæ beatè conjungitur,

getur, quatuor dotes seu ornamenta recipiet, nempe impassibilitatem, agilitatem, claritatem, & subtilitatem, ut fiat dignum habitaculum animæ gloriose, & Deo desponsatæ. Sicut enim (inquit S. Doctor 4. contra gentes cap. 86.) anima hominis eleuabitur ad gloriam spirituum celestium, ut Deum per essentiam videat.... ita ejus corpus sublimabitur ad proprietates celestium corporum, in quantum erit clarum, impassibile, absque difficultate & labore mobile, & perfectissimè suâ formâ perfectum. Unde Paulus 1. ad Corinth. 15. Seminatur corpus nostrum in corruptione, surget in incorruptione: seminatur in infirmitate, surget in virtute: seminatur corpus animale, surget corpus spirituale. Id est, corpus nostrum in hac vita est obnoxium corruptioni & mori, committiturque sepultura, ut semen committitur agro: sed resurget incorruptibile, impassibile, clarum, agile, & subtile, ac perfectè subiectum spiritui, & quasi ad conditionem spiritus eleuatum: tunc enim (inquit idem Apostolus ad Philip. 3.) Christus reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ: id est, efficiet corpora nostra similia corpori suo glorioso, & in eisdem dotibus & perfectionibus illa dotabit, quibus in resurrectione fuit ipse ornatus. Unde præclare Leo Papa homil. de Transiur, ait: In illo Christi mysterio spes Ecclesiæ fundabatur, ut totam agnosceret quæ esset commutatione donandum, & ejus honoris consortium sibi membra promitterent, qui in capite præiussisset.

§. I.

Prima dos corporis gloriofi.

PRIMA dos corporis gloriofi est *impassibilitas*, quæ non solum mortem & corruptionem, sed etiam omnem dolorem & passionem lætiuam seu corruptiuam excludit: unde corpora damnatorum, quamuis futura sint incorruptibilia & perpetua, non tamen impassibilia, quia non erunt expertia passionis nocivæ, sed acerbissimos secundum omnes sensus patientur dolores. Dixi autem passionis lætiuæ seu corruptiuæ: quia dos impassibilitatis non excludit passionem perfectiuam, qualis est receptio actionum immanentium, sensitiuarum & accidentium omnium perfectientium, sed solum passionem lætiuam & corruptiuam, secundum quam alteratur subiectum & male disponitur.

Si autem quæras unde dos illa in corporibus gloriofis proveniat? Respondeo cum D. Thoma in 4. dist. 44. qu. 2. art. 1. illam ex plena & perfectâ subiectione corporis ad animam, tanquam a prima rapice, orituram. Sicut enim corruptibilitas in corporibus sublunariis ortum habet ex imperfecto dominio formæ in materiam, ac non plena subiectione materiæ ad formam; quam obrem dicit Philosophus 1. Phisic. capit. 2. *Materiam non saturatam formâ machinare materialium*; quia nimirum dum forma eam complectitur, nec totum ejus appetitum explet, ipsa materia dat locum alterationibus & dispositionibus pro introductione formæ: contrariè: e converso autem corpora celestia ideo sunt incorruptibilia, quia forma totaliter dominatur materiæ, totaliterque illam ad suam esse trahit, ut expleat totum ejus appetitum, nec relinquat famelicum alterius formæ, sic

que materia non dat locum alterationibus corruptivæ introducenti dispositiones ad ealem formam: ita pariter, quod corpus nostrum naturâ suâ corruptibile, reddatur incorruptibile, provenire debet ex dominio animæ supra ipsum, seu ex plena subiectione ipsius ad animam, quæ fiet, ut materiæ potentialitas & appetitus ita maneant expiæta, aut saltem cohibita & ligata ad ipsam formam seu animam, ut nulli alterationi vel dispositioni ad aliam, locum aperiant, aut relinquunt.

§. II.

Secunda dos corporis gloriofi.

SECUNDA dos corporis gloriofi dicitur *subtilitas*: cujus præcipuus effectus erit, corpus gloriofum ab omni terrena labis concretionem & crassitie reddere liberum, ipsumque, alioquin animale & terrestre, efficere quasi celeste & spirituale, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 15. *Seminatur corpus animale, surget corpus spirituale*. Non quidem quod post resurrectionem corpus mutandum sit in spiritum, ut quidam hæretici olim dicebant, quorum meminit Augustinus 13. de civit. cap. 20. vel quia aëri aut vento simile erit, ut somniabat olim Eutyrius Patriarcha Constantinopolitanus, sicut refert D. Gregorius 14. moral. cap. 29. & ultimo: sed quia erit spiritui perfectè subiectum, & quasi ad conditionem spiritus eleuatum, ut supra diximus.

Quod ut magis percipiatur, advertendum est quod anima rationalis & dicitur anima, & vocatur spiritus: primum convenit illi, in quantum informat corpus in ordine ad actiones vitales omnino materiæ, sicut sunt operationes partis vegetativæ, generatio, nutritio, augmentatio, &c. in quo convenit cum cæteris formis vitalibus materiæ immerfis: posterius verò convenit illi, in quantum habet affinitatem cum intelligentiæ & substantiæ separatis. Quia igitur in resurrectione anima non exercebit per corpus, nisi operationes aliquo modo spirituales, & valde eleuatas supra materiam, cessabitque ab operationibus partis vegetativæ, purè materialibus & animalibus; ut: illud Apostoli 1. ad Corinth. 6. *Esca ventris, & venter escæ: Deus autem & hunc & illud destruet*: id est, post resurrectionem nullus erit escarum & ciborum usus, nullum ventris in illis digerendis officium; ideo dicitur illud informare, non tam ut anima, id est, ut animalis forma, quam ut spiritus & intelligentiæ; & corpus sic informatum, tunc non dicitur animale & terrestre, sed subtile & spirituale.

In hoc conveniunt omnes Authores: sed difficultas & controversia est, an dos subtilitatis non solum hunc effectum tribuere debeat corpori gloriofo; sed etiam vim & facultatem penetrandi omnia alia corpora, seu esse penetrativæ in quolibet alio corpore quantumvis solido, illi communicare? Partem affirmativam tenent plures ex Recentioribus, qui pro hac sententia citant Scotum, D. Bonaventuram, & alios: eamque probant tum ex etymologia nominis; nam subtile significare videtur penetrabile, seu penetrativum, & ideo subtilem vocamus intellectum, vel visum, qui objectum usque ad intima penetrat: tum

etiam quia corpus Christi (cui per resurrectionem corpus nostrum conformabitur) per dotem subtilitatis habuit, quod post resurrectionem sepulchrum penetraret, & clausis januis ad discipulos intraret. Unde Ambrosius lib. 1. in Lucam cap. ultimò: *Christus fect in medio discipulorum januis clausis; non per incorpoream naturam, sed per resurrectionis corporea qualitatem, impervia usu claustra penetrans.* Nos autem in corpore simili corpori Christi resurgemus: seminatur enim corpus nostrum animale, resurget spiritale. Et Laurentius Justinianus lib. de discip. & perfect. Monachorum cap. 23. *Cero (inquit) cum in hac vita degit, & peregrinatur à Domino, animalis natura est; post verò resurrectionis gloriam, tota spiritualis efficietur, ita ut omne solidum ei sit pervium: non claustris teneri poterit inclusa, non vinculis religata, non restricta custodibus, sed liberam ingrediendi & egrediendi ubique recipiet facultatem.*

31 Nihilominus dicendum est, dotem subtilitatis physicè, seu efficienter & activè, hunc effectum non præstituram, sed moraliter tantum, quatenus ad ejus præsentiam, & in signum talis dotis præstabitur penetratio illa à Deo, ad voluntatem Beati. Ita S. Thomas in Supplemento quaest. 83. art. 2. ubi sic dicitur: *Restat ergo quod necessitas distinctionis duorum corporum in situ, causetur à natura quantitatis dimensionis, cui per se convenit situs.... Subtilitas autem à corpore glorioso dimensionem non aufert; unde nullò modo aufert illi prædictam necessitatem distinctionis situs ab alio corpore; & idèò corpus gloriosum non habebit ratione sua subtilitatis quod possit esse simul cum alio corpore, sed poterit simul cum alio corpore esse ex operatione divina virtutis. Sicut etiam corpus Petri non habuit ex aliqua proprietate indicat, quod ad umbram ejus sanarentur infirmi, sed hoc fiebat virtute divina ad adificationem fidei: ita faciet virtus divina ut corpus gloriosum possit simul cum alio corpore esse ad perfectionem gloriae.*

Notat tamen idem S. Doctor in 4. dist. 44. quaest. 2. art. 2. quaestione, 4. quod quamvis modò dictò corpus gloriosum possit penetrare non gloriosum, duo tamen corpora gloriosa nunquam se penetrabunt: quia licet hoc de potentia absoluta non repugnet, non est tamen conveniens (inquit) quod corpus gloriosum sit simul cum alio corpore glorioso: tum quia in eis servabitur debitus ordo, qui distinctionem requirit: tum etiam quia unum corpus gloriosum non se opponit alteri; & sic nunquam duo corpora gloriosa erunt simul.

32 Ad fundamentum autem oppositæ sententiæ dicendum est, quod hoc nomen subtilitas non solum vim penetrandi designat, sed etiam immunitatem ab omni crassitie, & terrena labis concrectione, quæ ut ostendimus, est præcipuus hujus dotis effectus. Unde Albertus Magnus in 4. dist. 44. quaest. 5. *Corpora Sanctorum vocantur subtilia, quoniam sones, crassities, & alia ignobiles proprietates erunt eis ablatæ.*

Ad illud quod subditur, responderet D. Thomas locò primò laudatò in resp. ad 1. *Quod corpus Christi non habuit ex subtilitatis dote quod possit esse simul cum alio corpore in eodem loco, sed hoc factum est virtute Divinitatis post resurrectionem, sicut in natiuitate, quando, ut inquit D. Gregorius, ex clauso exiit utero Virginis. Et super capit. 15. epist. 1. ad Corinth. lect. 6. Non negandum est*

(inquit) *quod corpus gloriosum possit esse simul cum alio corpore in eodem loco: quia corpus Christi post resurrectionem intravit ad discipulos januis clausis, cui corpus nostrum in resurrectione conformandum fueramus. Sed sicut corpus Christi hoc habuit, non ex proprietate corporis, sed ex virtute Divinitatis unita: ita corpus cuiuslibet Sancti hoc habebit, non ex dote, sed ex virtute Divinitatis existentis in eo: per quem modum corpus Petri habuit quod ad umbram ejus sanarentur infirmi, non per aliquam proprietatem ipsius. Nec obstant verba Ambrosii supra adducta; his enim solum significare voluit, quod sicut corpus Christi, ratione dotis subtilitatis, jus aliquod morale habuit, ut per virtutem divinam, illi conaturaliter debitam, sepulchrum penetraret, & ad discipulos januis clausis intraret; ita & corpora gloriosa post resurrectionem, ratione dotis subtilitatis quæ erunt prædita, jus quoddam, & exigentiam moralem habebunt, ut Deus miraculosè cum illis concurrat ad penetrationem aliorum corporum quotiescumque voluerint. In eodem sensu intelligendum est Laurentius Justinianus, & alii SS. Patres, cum asserunt, quod corpora gloriosa Sanctorum, ratione dotis subtilitatis, omnia alia corpora penetrabunt.*

§. III.

Tertia dos corporis gloriosi.

Tertia dos est agilitas, id est vis celeritatis, se quocumque movendi, seu maxima facilitas, quæ corpus anima ad nutum obediens, maximè quantum ad motum localem, ut brevissimò spatio, ad instar avium, seu ventorum, de loco in locum se transferat. Unde Isaac dicitur de Sanctis: *Assument pennas ut aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient.* Et Sapient. 3. *Fulgebunt iusti, & tanquam scintilla in arundinero discurrunt; quæ utique magnà velocitate & celeritate moventur.*

Circa hanc dotem primò notandum est cum S. Thoma in Supplemento. quaest. 45. art. 1. quod per dotes corpus gloriosum erit omnino subiectum anime glorificate.... anima autem coniungitur corpori non solum ut forma, sed etiam ut motor: & utroque modo oportet quod corpus gloriosum anima glorificata sit summè subiectum. Unde sicut per dotem subtilitatis subiectur ei totaliter, inquantum est forma corporis dicitur esse specificum; ita per dotem agilitatis subiectur ei, inquantum est motor, ut scilicet sit expeditum & habile ad obediendum spiritui in omnibus motibus & actionibus anime.

Advertendum est etiam, quod dos agilitatis non tollet gravitatem & pondus naturale corporis mixti & terreni: hæc enim est proprietas illius, quæ non carebit Beatus, sicut nec quantitate & lineamentis debitis, & mixtione; sed per agilitatem solum impeditur usus & actus illius, non quidem omnis, sed tantum qui onerosus sit Beato, & contra ejus voluntatem unde poterit Beatus, ratione hujus dotis, ut gravitate corporis cum voluerit descendere, temperando illam, aut etiam augendo, ut magis vel minus velociter descendat; vel totaliter impedire usum illius, si voluerit ascendere, sicut ascendit Christus.

Denique observandum est, quod licet per dotem agilitatis possit Beatus celeritè moveri, & de

& de uno loco in alium quantumcumque distantem, brevissimo tempore, & in mora quasi imperceptibili transire, non tamen in instanti, ut docet S. Thomas loco citato art. 3. quia huic obstat ipsa natura & quidditas motus localis, qui cum sit quid successivum, & constans partibus prioribus & posterioribus, non potest fieri in instanti; ut de motu angelico, tam continuo quam discreto in tractatu de Angelis ostensum est.

§. IV.

Quarta dos corporis gloriosi.

QUARTA dos corporis gloriosi est claritas, seu luciditas: circa quam dubitari potest primo, an illa insit corporibus beatis, non tantum secundum superficiem, sed etiam secundum profunditatem: sicut ut prædicta corpora non solum sine lucida sicut specula, sed etiam pervia & transparentia sicut crystallus, ita ut interior organizatio videri perfecte possit?

Partem negativam tenet Tannerus hinc dubio & secutus Scotum & Durandum; probat, quia (inquit) singulae partes corporis glorificati retinebunt suum colorem; ille enim requiritur ad pulchritudinem, cum pulchritudo (ut ait Augustinus 19. de civit. cap. 19.) sit partium convenientia cum quadam coloris suavitate. Sed omnis color causat opacitatem, & impedit transparentiam & diaphaneitatem: Ergo corpora glorificata non erunt transparentia, sed opaca. Adhuc, quod decentior & optabilior est aspectus corporis humani secundum externam tantum superficiem: quod varietas tot partium internarum & minutarum potius confusionem pariat in visu, quam delectationem: ex quo inferit, quod Beati externam tantum corporis glorificati superficiem videbunt, non verò partes ejus internas.

Opposita tamen, seu affirmativa sententia, communior est apud Theologos, eamque expresse docet S. Thomas in supplem. qu. 85. art. 1. ad 2. ex D. Gregorio 18. moral. cap. 3. ubi exponens illa verba Job. 28. Non adequabitur ei aurum vel vitrum, ait corpora Sanctorum comparari auro propter claritatem, & vitro propter transparentiam. Et cap. 36. asserit, quod post resurrectionem patebit corporalibus oculis ipsa etiam corporis humani harmonia. Verba ejus sunt: Auri metallum novimus potiori metallis omnibus claritate fulgere. Vitri quoque natura est, ut extrinsecus visus pura, intrinsecus perspicuitate perluceat. In alio metallo quiddam intrinsecus continetur, absconditur: in vitro verò quidlibet liquor, qualis continetur interior, talis exterius demonstratur; atque ut ita dixerim, omnis liquor in vitro vasculo clausus, patet. Quid ergo aliud in auro vel vitro accipimus, nisi illam supernam patriam, illam Beatorum civium societatem, quarum corda sibi invicem, & claritate fulgent, & puritate translucent: quam Joannes in Apocalypsi contemplant, cum dicebat, Et erat structura muri ejus ex lapide saspide; ipsa verò civitas aurum mundum, similis vitro mundo. Quia enim sancti omnes, summi in ea beatitudinis gloria, claritate fulgebunt, extrinsecus autem dicitur. Et quoniam ipsa eorum claritas, visibilis sibi in alterius cordibus patet, & cum unusquisque vultus attenditur, simul & conscientia penetratur; hoc ipsum aurum vitro mundo simile esse memoratur. Ibi quippe unusquisque mentem ab al-

terius oculis membrorum corpulentia non abscondet, sed patebit animus, patebit corporalibus oculis IPSA ETIAM CORPORIS HARMONIA, sicque unusquisque tam erit conspicibilis alteri, sicut nunc esse non potest conspicibilis sibi. Idem docent Augustinus 22. de civit. cap. ultimum; & Anselmus in elucidario.

Favet etiam Scriptura sacra: nam Matth. 13. dicitur: Fulgebunt iusti sicut sol. & Daniel 12. tanquam stella: At sol & stellæ firmamenti lucent ab intrinsecus, & non solum quantum ad externam superficiem: Ergo etiam corpora Sanctorum post resurrectionem erunt lucida ab intrinsecus, sicut crystallus, topazius, adamas, & alia corpora diaphana, & non solum quantum ad superficiem, sicut specula.

Unde ad fundamentum Tanneri responderi potest, concessâ Majori, negando Minorem: color enim corporis non impedit ejus transparentiam & diaphaneitatem, ut docet D. Thomas loco citato, & experientia constat: videmus enim topazium simul retinere colorem flavum, & diaphaneitatem sufficientem, ut in oppositam partem totus videatur: quod si in medio essent alii colores virides, cerulei, &c. cum eadem diaphaneitate haud dubie videri possent. Falsum etiam est quod addit idem Author: quis enim confusionem timeat, & ingentem non speret potius voluptatem, si non solum externam corporis gloriosi superficiem videat, sed etiam interiorem ejus compositionem & structuram? cum in illa tot & tam stupenda appareant artis divinæ miracula, quæ non solum oculis delectare valent, sed etiam animum rapere in admirationem, & laudem divinæ sapientiæ & omnipotentia. Quis, inquam, mirâ delectatione non afficietur, cum tam mirabilem humani corporis fabricam unico veluti ictu oculi intuebitur? cum purpurantes venæ, veluti humanæ arboris ordinatissimi ac delicatissimi rami; cum ossa, veluti ejusdem ædificii solidiores bases; cum sensuum admirabiles officinae; & cor in medio positum, veluti generalis quædam scaturigo, unde sanguineus liquor, per totius corporis canales diffusus, continuo manat; cum articulorum compages, & nervorum tenacissimi nodi, quibus tot & tam variæ partes tam mirabiliter inter se connectuntur; cum denique tot alia stupenda & admiranda, in parvo corpore veluti totius orbis epilogo contenta, clarè & distinctè ab eo conspiciuntur.

Secundò queri potest, an luciditas seu lux corporis gloriosi, sit ejusdem speciei cum nostra luce?

Respondeo affirmativè cum S. Thoma loco supra citato art. 2. ad 1. quia utraque lux eodem modo habet immutare visum; licet illa sit excellentior nostrâ in intensione, suavitate, aliisque accidentibus: unde etiam oculi non glorificati lucem corporis gloriosi videre possunt, ut ibidem docet S. Thomas; & patet in Apostolis, qui viderunt lucem Christi in Transfiguratione, & in D. Paulo qui etiam lucem corporis Christi gloriosi vidit, dum proficisceretur Damascum, ut ipse testatur Actuum 26. Adde quod, si dicatur lucem corporis gloriosi esse diversæ speciei à nostra, idem asserendum erit de albedine, & aliis coloribus, qui erunt in corporibus Beatorum: quod tamen nullus dicere audeat; cum illi eodem modo immutent visum sicut nostri.

Dices:

41 Dices: Lux corporis gloriosi est supernaturalis, sicut alia dotes gloriosae: Ergo est diversae speciei à nostra, quae accidens quoddam naturale est.

Confirmatur: Species lucis quam videmus est cum summa sua perfectione in Sole: Ergo cum claritas & lux Beatorum sit supra splendorem Solis (ut Paulus dixit loco citato de splendore corporis Christi) erit etiam supra speciem lucis Solis.

42 Ad instantiam respondeo ex D. Thoma citato, claritatem Beatorum esse supernaturalem, quantum ad causam, seu modum quo producit, non quantum ad substantiam, seu speciem; causatur enim à Deo modo supernaturali, licet in seipsa sit entitativè naturalis: sicut homo resuscitatus, & visus caeco restitutus, naturalem speciem habent, licet à Deo ut auctore supernaturali, fiat fuscitatio mortui, & illuminatio caeci. Unde etiam dotes corporis gloriosi non sunt supernaturales quoad substantiam, quia non sunt immediatae participationes Divinitatis, sicut gratia, & gloria, nec simpliciter & absolute, quia inveniuntur in aliis corporibus, ut velocitas seu agilitas in avibus, impassibilitas seu incorruptibilitas in caelis; sed tantum secundum quid, seu respectivè respectu scilicet corporis gravis & corruptibilis, quia in illo non inveniuntur.

43 Ad confirmationem dicendum est, lucem Solis esse in maxima perfectione & intentione quam naturaliter perit ejus species, non tamen in omni perfectione & intentione quam potest à Deo accipere; Deus enim potest producere lucem multò majorem & intensiorem illa quae reperitur in Sole.

44 Queres ultimò, an claritas illa corporis gloriosi immediatè causetur à Deo, vel solum mediatè, mediante scilicet gloria animae, ex qua redundet in corpus.

Respondeo ex D. Thoma 3. p. qu. 45. art. 2. & in Supplem. q. 85. art. 1. & pluribus aliis in locis; non solum claritatem, sed etiam alias dotes corporis gloriosi, ex gloria animae redundare in corpus.

Probatur primò: quia id expressè docet Augustinus Episc. ad Dioscorum, ubi ait: *Tam potenti naturà Deus fecit animam, ut ex ejus beatitudine redundet in corpus plenitudo sanitatis, & incorruptio nis vigor*: quia autem ratione dimanat ab anima in corpus incorruptio, etiam claritas dimanare potest; quia sicut connectitur cum beatitudine animae impassibilitas, ita & claritas.

45 Probatur secundò: Sicut ex gratia dimanant virtutes infusae morales, quae appetitum sensitivum perficiunt, ut temperantia, fortitudo, &c. & in statu innocentiae dimanabat ex gratia donum justitiae originalis, quò continebantur vires sensitivae, ne contra rationem rebellarent; ita ex gratia consummata patriae, quae anima beata summè unicitur Deo, poterunt resultare aliqua perfectiones seu qualitates in corpus gloriosum, ut operetur, & ornetur convenienter ad statum beatitudinis; subindeque ipsa claritas & lux, quae est praecipuum ornamentum illius. Unde D. Thomas 4. contra gent. cap. 8. *Sicut anima divina visione fruens, quaedam spiritali claritate replebitur; ita per quandam redundantiàm ex anima in corpus, ipsam corpus suo modo claritatis gloria induetur.*

Tertiò probatur: De claritate corporis glo-

riose post resurrectionem eodem proportionali modo philosophandum est, ac de claritate corporis Christi in Transfiguratione: Sed illa à Divinitate ipsius, & gloria animae ejus derivata est, ut ex Damasceno docet D. Thomas 3. p. qu. 45. art. 2. Ergo etiam illa ex gloria animae beatae redundabit in corpus.

Nec valet si dicas cum Suarez, Valentia, Agudio, & aliis Recentioribus oppositum sententibus, inter claritatem gloriae animae, & lucem corporis gloriosi, nullam esse per se connexionem, ut haec dicatur proprietas illius, ab eaque emanare; cum illa sit spiritalis, & illa corporea. Non valet, inquam, quia sicut est connectio inter potentias corporis quae dimanant ab anima, & ipsam animam, quamvis illa sit spiritalis, & illa corporea; & inter virtutes morales infusas, & gratiam sanctificantem, quamvis illa resideat in essentia animae, & illa in appetitu sensitivo subiectentur, ut temperantia & fortitudo: ita inter claritatem animae beatae & lucem corporis gloriosi, potest reperiri connectio & colligatio, & illa dimanare ab illa; quamvis una sit spiritalis, & alia corporea. Unde in Scriptura saepe legimus lucem corporalem ab Angelis, tam bonis quam malis, esse productam, ut patet ex illo A. 1. 2. *Angelus Domini affuit, & lumen resulsit in habitaculo carceris*: Et ex illo Apocal. 18. *Terra illuminata est à facie ejus*. Apollolus etiam asserit 2. ad Corinth. 14. quod Sathanas transfiguratur se aliquando in Angelum lucis; & in multis historiis legimus Demones aliquando cum luce apparere in corporibus assumptis. Denique Angelos beatos influere lucem in caelum empyreum, multorum sententia, est ut declaravimus in tractatu de Angelis.

ARTICULUS III.

De Aureolis Beatorum.

46 PRÆTER essentialiam beatitudinem, & dotes animae beatae & corporis gloriosi, omnibus Beatis convenientes, admittunt Theologi quasdam singulares prerogativas, aliquibus solum competentes, ob singularium virtutum egregios actus, quas aureolas vocant, sive *parvas coronas*, id est quasi diminutum praemium respectu praemij essentialis; quod aurea dicitur, sive *corona aurea*, tum quia cum pugna & certamine obtinetur; tum etiam quia Beati regnant in caelo, corona autem signum est dignitatis regiae.

Addo quod corona, ratione figurae circularis (quae omnium perfectissima est, & ex eo quod principium fini conjungat, caret ipsa principio & fine) perfectionem essentialis beatitudinis (quae est reditus creaturae rationalis ad suum principium, & animam suo principio & ultimo fini indissolubiliter conjungit) rectè declarat.

Porro haec vox aureola ex Scriptura desumpta est: nam Exodi 25. fit mentio coronae aureolae, quae in mensa templi praecipiebatur supponi coronae aureae: ubi Glossa per primam coronam ait significari praemium essentialis Beatorum per superpositam verò aureolam praemium accidentale, quod essentiali superponitur.

Hujus autem aureolae definitionem tradit D. Thomas 4. sent. dist. 49. qu. 5. art. 5. dicens illam esse

quod fortassis Virgines portabant in manibus esse *Privilegium primum, privilegiata victoria reportant*; unam ex vi charitatis; & huic uti præcipuum, præcipuum respondet præmium; beatitudo scilicet essentialis, quæ aurea dicitur: alteram verò ex vi alicujus alterius virtutis, putat fortitudinis aut virginitatis; & huic responderet beatitudo quædam accidentalis, quæ appellatur *aureola*.

In quo autem hoc præmium accidentale consistat, non est omnium concursus sententia; aliqui enim olim dicebant esse solum specialem decorem & ornatum in corporibus Beatorum, per modum alicujus figuræ vel signi corporei, quod singularem eorum dignitatem ostenderet. Quam sententiam rejicit D. Thomas locò citatò, quia omnis decor corporis redundat ex animæ gloria; Ergo & specialis ille decor proveniet ex speciali gloria animæ, quæ proinde erit beatitudo accidentalis & aureola. Unde licet in corporibus Sanctorum, qui aliquà aureolâ ornati sunt, sit specialis quidam fulgor, vel decor, ut infra dicemus: hic tamen non est aureola formaliter, sed solum effectus aut signum illius.

Alii, quos etiam refert S. Thomas, dixerunt has aureolas nihil aliud esse, præter visionem beatam, datam hoc vel illo titulo: v. g. quatenus in præmium martyri datur, dicitur aureola Martyrum; prout in præmium virginitatis confertur, aureola Virginum appellatur, &c. Sed hoc etiam meritò improbat D. Doctor: si enim idem esset aurea & aureola, non diceretur aureola aureæ supponi. Deinde, præmium respondet merito: Sed est speciale meritum ex pugna contra concupiscentiam in Virgine, & contra hostes fidei in Martyre: Ergo debet esse speciale præmium distinctum ab essentiali.

Dicendum ergo cum D. Thoma, aureolam esse gaudium quoddam accidentale, quod Beati percipiunt ex victoria, quam in vi alicujus virtutis particularis, putat fortitudinis, aut virginitatis, reportant.

Hujus rei non ratio alia reddi potest, nisi quia nihil aliud potest assignari, in quo consistat aureola: non enim est splendor corporis, ut ostendimus, nec signum quoddam spirituale in presens animæ, ad modum characteris, qui in susceptione quorundam Sacramentorum imprimuntur, ut quidam somniant; nec visio, aut delectatio de Deo ut visio; hæc enim pertinent ad auream, vel formaliter, vel consecutivè, & reperiuntur in omnibus Sanctis: superest ergo quod sit gaudium aliquod accidentale, de insigni aliqua victoria reportata: unde aureola formaliter in voluntate residet; quam vis supponat cognitionem ex parte intellectus, & ex ea quidam decor & pulchritudo redundet in corpus, ut infra patebit.

Ceterum Aureolam triplicem, Martyrum scilicet, Virginum, & Doctorum, agnoscent Theologi. Etenim non quodlibet egregium opus aureolam promeretur, sed solum insignis quædam victoria de hoste reportata: hæc verò triplex est, sicut triplex pugna contra triplicem hostem, mundum scilicet, carnem, & diabolum. Vincitur mundus contemptu mortis, quæ maximum est omnium malorum, quæ possit mundus inferre: & ita felici victoriâ vincunt Martyres, dum moriuntur. Vincitur caro, quæ

nos ut proprio baculo hostis cædit, inquit Bernardus, cum ejus illecebris resistitur: ita carnem subigunt Virgines, & de hoste domestico, contra quem est continua pugna, & de quo rara victoria, gloriose triumphant. Vincitur denique diabolus, cum à cordibus ejicitur hominum, in quibus regnat, & tyrannidem exercet; unde idem Bernardus peccatorem vocat *nidum diaboli*: ita Doctores, Prædicatores, Scripturæ sacræ interpretes, Dæmonem vincunt; quem à suo regno deturbant.

Potro dubitant aliqui, quænam ex his tribus aureolis potior sit ac præstantior? Ratio dubitandi est, quia aliqui SS. Patres videntur præferre Virginitatem Martyrio; ait enim Tertullianus: *Majus est vivere cum castitate, quam mori pro castitate*. Et Hieronymus: *Iner omnia Christianorum certamina, duriora sunt prelia castitatis; in quibus est continua pugna, & rara victoria*. Item Cyprianus libro de habitu Virginum, asserit quod virginitas *Flos est Ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiæ spiritualis, Dei imago respondens ad sanctimoniam Domini*; & demum de Virginibus ait, quod sunt *illustrior portio gregis Christi*.

Dicendum tamen est cum S. Thoma in Supplemento, qu. 96, art. 12, quod præminetia aureolæ ad aureolam potest dupliciter attendi: Primum ex parte pugnae, ut dicitur *aureola potior, quæ fortior pugnae debetur*: & per hunc modum aureola Martyrum alia aureolis supereminet quodam modo, & aureola Virginum aliud modo; pugna enim Martyrum est fortior secundum seipsam, & vehementius affligens; sed pugna carnis est periculiosior, in quantum est durior, & magis nobis imminet è vicino. Secundò, ex parte eorum de quibus est pugna: & sic aureola Doctorum inter omnes est potior; quia hujusmodi pugna versatur circa intelligibilia, alia verò pugna circa sensibiles passiones. Sed illa eminentia quæ attenditur ex parte pugnae, est aureola essentialior; quia aureola secundum propriam rationem respicit victoriam & pugnam; difficultas autem pugna quæ attenditur ex parte ipsius pugnae, est potentior, quam illa quæ attenditur ex parte nostri, in quantum est nobis vicinior: & ideo simpliciter loquendo aureola Martyrum inter omnes est potior... sed quantum ad aliquid, nihil prohibet alias aureolas excellentiores esse.

Querunt alii, an in corporibus beatis futurum sit aliquid speciale correspondens aureolis in anima existentibus?

Huic etiam interrogationi satisfacit D. Thomas locò citatò art. 10, ubi sic ait: *Sicut ex gaudio essentialis præmi, quod est aurea, redundat quidam decor in corpore, qui est gloria corporis: ita ex gaudio aureola resultat aliquo decor in corpore; ut sic aureola principaliter sit in mente, sed per quandam redundantiam resuletur etiam in corpore vel in carne*.

Quod si adhuc quæras, utrum in toto corpore, vel in aliqua speciali parte, futurus sit ille specialis decor? Respondet Scotus in 4. dist. 49, qu. 5, art. 2, probabile esse quod talis decor specialiter fulgebit in capite, & figuram cujusdam coronæ diversificatæ coloribus refert: non quod ex mixtione qualitatum naturalium, quæ in Beatis sunt, varietas illa colorum in aureolis oriatur; sed quod claritas ipsa gloriæ in capitibus Virginum decorem quandam albotis præ se ferat; & in Martyribus coloris purpurei; in Doctoribus verò subviridis. Addit idem Author, *alba lilia; Martyres palmas, juxta illud Apocal. 7. Amicci stolis albis, & palma in manibus eorum; & Doctores vitides ramos: nihil enim veterat, quominus cælestis claritas illas efformet varietates*.

ARTICULUS IV.

De fructibus Beatorum, & quomodo ab Aureolis distinguantur?

57 **P**RÆTER Aureolas, ad accidentalem beatitudinem pertinet etiam Fructus Spiritualis, seu Evangelicus, qui per metaphoram & similitudinem ad fructum materiale multipliciter dicitur. Primum enim ratione dulcedinis sumitur pro Dei fruitione, quâ in via, vel in patria reficimur, ut imperfectè, vel perfectè habet rationem ultimi: fructus enim materialis est ultimum arboris, & terminus virtutis ejus. Secundò sumitur pro actionibus virtuosis, ex quarum operatione mens etiam sincerâ delectatione reficitur, sed non per modum ultimi; & hoc modo sumitur fructus ab Apostolo ad Galat. 5. ubi hujusmodi fructus duodecim enumerantur, scilicet *Charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas*. Tertio sumitur, ut est quoddam veluti commodum ex labore agriculturæ expectatum; quò sensu loquens Apostolus ad Romanos 6. *Habetis* (inquit) *fructum vestrum in sanctificationem, sinem verò vitam æternam*. Quarto tandem sumitur secundum quòd ex bono quâ semine in terra bene disposita, in minori vel majori quantitate consurgit: ad quòd alludens Christus Matth. 13. dicit: *Semen cecidit in terram bonam, & aliud dedit fructum centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigessimum*. Et de fructu in hac ultima acceptione agimus in præsentibus qui definitur à D. Thoma in Suppl. qu. 96. art. 2. *Premium quoddam accidentale homini debitum, ex hoc quòd ex carnali vitam spiritualem transit, ad modum quo ex terreno semine fructus consurgit*. Tria autem queri possunt de illò. Primum utrum differat ab Aureola, & quomodo? secundum, an soli virtuti continentia debeatur? Tertium, utrum secundum tres continentia partes, tres etiam fructus convenienter assignentur?

§. I.

Prima difficultas resolvitur.

Dico Primum: Fructus Evangelicus realiter differat ab Aureola. Ita D. Thomas in 4. dist. 49. quest. 5. art. 2. quest. 1. Scotus ibidem & alii.

58 **P**robatur primò conclusio: Fructus consistit in gaudio quòd habetur de ipsa dispositione operantis, secundum spiritualitatis gradum, in quem proficit ex semine verbi Dei: Aureola verò, in gaudio de operum perfectione percepto: Sed hæc duæ rationes distinguuntur realiter; nam prima habet rationem viæ, tendentia, & progressus; secunda verò rationem finis: Ergo Fructus Evangelicus realiter differat ab Aureola.

59 **P**robatur secundò: Quæ possunt separari realiter, distinguuntur realiter: Sed Aureola, & Fructus possunt separari realiter, & de facto separantur, ut patet in viduis, quibus debetur Fructus, non tamen Aureola: Ergo realiter distinguuntur.

60 **T**ertio: Fructus, & Aureola diversis diviso-

Anibus impossibilibus dividuntur: Ergo distinguuntur realiter. Consequentia patet, probatur Antecedens: Nam Aureolæ dividuntur in Aureolas Martyrum, Doctorum, & Virginum: Fructus verò in Fructus Conjugatorum, Viduarum, & Virginum; quæ divisiones, saltem duæ ultimæ, sunt impossibiles; & de tertio statim explicabitur; Ergo Fructus Evangelicus realiter differat ab Aureola.

Dices: Eidem merito non debentur diversa præmia: Sed idem est meritum Virginum: Ergo non debeat ei correspondere duo præmia, aureola scilicet & fructus.

B Respondeo distinguendo Majorem: secundum idem, concedo: secundum diversa, nego: sic enim non solum unicum præmium, sed etiam tria eidem virginitati competere possunt: nam prout imperatur à charitate, correspondet ei gloria essentialis; prout est opus habens rationem excellentis victoriæ, Aureola; quatenus verò fit per illam à carnalitate ad spiritualitatem transitus, Fructus, etiam centesimus, ut dicit glossa super locum Matthæi citatum, & asserunt D. Hieronymus contra Jovinianum, Beda in caput 8. Lucæ, & alii.

§. II.

Alia difficultas expeditur.

Dico secundò: Fructus trigessimus, sexagesimus, & centesimus, licet diversis rebus accommodati possint, speciali tamen ratione competit virtuti continentia.

Probatur prima pars: Nam locus ille Matthæi exponitur à D. Augustino libro de sancta virginitate cap. 45. & 46 & à D. Thoma in Matth. cap. 13. de gloria essentiali, juxta modum incipientium, proficientium, & perfectorum: vel etiam ab eodem Augustino lib. 1. questionum Evangelicarum qu. 9. 10. & 11. de Conjugatis, Virginibus, & Doctoribus: à Theophrasto, D. Anselmo, & D. Gregorio, de vita activa communi, de vita contemplativa, & de vita mixta perfecte exercita: & tandem à D. Remigio, relato à D. Thoma in catena aurea, de bono cognitione, de bona locutione & de bona opere. Item Ecclesia in Hymno laudum. S. Joannis Baptistæ, qui fuit Virgo, Doctor, & Martyr, tres istos fructus, Virginitati, Doctoratui, & Martyrio, ejus accommodat, dum canit:

*Serâ ter denis alios coronant
Aurea clementis, duplicata quosdam,
Trina centeno cumulata fructus,
Tesaurer ornant.*

Et Atqui hæc SS. Patrum, & Ecclesia explicationes non possunt non esse legitimæ: Ergo, &c. Probatur secunda pars, quæ est communis, ratione D. Thomæ: Fructus Evangelicus illi virtuti præcipuè correspondet, quæ hominem specialiter à carnis corruptione liberat, eumque efficit spirituale: Sed hoc præcipuè continentia competit: Ergo distinctio illa Fructus Evangelici in trigessimum, sexagesimum, & centesimum, speciali ratione competit virtuti continentia. Major declaratur: nam Fructus Evangelicus oritur ex semine Evangelico, quòd est verbum Dei, cujus proprium est carnales homines in spirituales & divinos convertere: hoc proinde Fructus Evangelicus illi virtuti propriè debetur, quæ homines magis à carnis corruptione liberat.